

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“เด็ก” เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ามากที่สุด เป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของสังคมมนุษย์ (จรรยา สุวรรณทัต และคณะ, 2521) เป็นอนาคตของครอบครัว สังคม ประเทศชาติ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโตขึ้นไปเป็นผู้รับภาระของประเทศชาติในอนาคต เป็นสิ่งที่ทุกคนควรตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ย่อมส่งผลให้เด็กมีความพร้อมที่จะเผชิญกับสภาพของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี และสามารถเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปได้ (พวงรัตน์ รอดมณี, 2533)

สถาบันครอบครัว คือ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาเด็ก เด็กที่เกิดมาไม่ว่าจะเชื่อชาติใด วัฒนธรรมใด หรือศาสนาใดก็ตามจะเจริญเติบโตขึ้นมา โดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์ภายในครอบครัวของเด็กทั้งสิ้น อิทธิพลที่มีผลต่อเด็กในปัจจุบันนี้อย่างมาก คือ บทบาทของพ่อแม่ที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูลูก (ฉวีวรรณ กินาวงศ์, 2533)

พ่อแม่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้ง 5 ด้าน คือ ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม หมายถึง ผู้แข็งแรงคล่องแคล่ว เรียนรู้ได้ดี ฉลาด รู้จักคิด รู้จักสื่อสารและรู้จักทำสิ่งต่างๆ แก้ปัญหาและปรับตัวได้อย่างสร้างสรรค์ จิตใจ อารมณ์ดี มั่นคง รู้สึกดีต่อตนเองและผู้อื่น มีคุณธรรม รู้จักรับผิดชอบตนเอง ตลอดจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ และอยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้อย่างปกติสุข ถ้าพ่อแม่ตระหนักและปฏิบัติต่อลูกด้วยความรักความเข้าใจก็จะตอบสนองความต้องการทุกด้านของลูกได้อย่างเหมาะสม เป็นการส่งเสริมให้ลูกมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปได้ (กรมวิชาการ, 2534)

นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา และนักการศึกษาต่างเห็นพ้องกันว่าครอบครัวมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาของเด็กและเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลครอบคลุมชีวิตยิ่งกว่าอิทธิพลอื่นใด ดังเช่น ฟรอยด์ (Freud) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เลี้ยงดูเด็กกับเด็กมีความสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กและ皮อาเจย์ (Piaget) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีส่วนร่วมส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กว่า การถ่ายทอดความรู้ทางสังคมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญซึ่งพ่อแม่หรือบุคคลที่อยู่รอบตัวเด็กเป็นผู้กำหนดความรู้หรือสอนให้ นอกจากนี้ ผู้เลี้ยงดูเด็กยังมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กอย่างมาก (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2533)

อีริกสัน (Erikson) ศึกษาพัฒนาการของเด็กโดยเริ่มจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมารดากับทารกสรุปได้ว่า ประสบการณ์จากการเลี้ยงดูที่เด็กได้รับมีส่วนสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพให้กับเด็ก ความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ทำให้เด็กเติบโตอย่างมีความมั่นใจในตนเอง มีความไวเนื้อเชื่อใจพ่อแม่และบุคคลอื่น ๆ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กไม่ได้รับความรัก ความอบอุ่นและการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ จะทำให้เป็นเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เช่นเดียวกับที่ ออปเปอร์ (Oppen) กล่าวว่า ในตอนต้นของชีวิต ความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่เป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับเด็ก เมื่อโตขึ้นพ่อแม่จำเป็นต้องสร้างทัศนคติความมีเหตุผลให้เกิดขึ้นแก่เด็ก ความรักเอาใจใส่อย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอต่อการพัฒนาเด็กอย่างสมบูรณ์ (สุชา จันทรเฒ , 2527)

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับระยะต้นของชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นช่วงวิกฤตของชีวิตมนุษย์นั้น มีอิทธิพลอย่างมากต่อการวางรากฐานของชีวิต การที่เด็กได้รับการพัฒนาในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการจะเป็นฐานสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในขั้นต่อ ๆ ไปซึ่งหากเด็กไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมในเบื้องต้นของชีวิตเด็กก็อาจจะมีปัญหาซึ่งยากที่จะแก้ไขได้ในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของการอบรมเลี้ยงดูในลำดับต้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง (ทิศนา เขมมณี, 2535)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ต้องอาศัยกำลังคนที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นอิสระ สามารถพึ่งพาตนเองได้และสามารถดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่วางไว้ได้บรรลุผลสำเร็จ ในการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพและมีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศดังกล่าวได้นั้น สิ่งที่ควรสนใจและศึกษาเป็นเบื้องต้น คือ วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ในด้านต่าง ๆ ที่มีให้เด็ก (จินตนา ปิ่นทวงศ์, 2531) ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการปรับปรุง และพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงและตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย

จากการศึกษาภาวะวิกฤตของชีวิตเด็กไทยโดยคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก พบว่าการเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครองและการดูแลของบุคคลในครอบครัวถือเป็นปัญหาที่วิกฤตปัญหาหนึ่ง เนื่องจากพ่อแม่และญาติพี่น้องเป็นบุคคลที่ใกล้ชิด และมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด การให้การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องย่อมมีผลต่อพัฒนาการทั้งทางร่างกาย และสติปัญญา ตลอดจนบุคลิกภาพของเด็กและอุปนิสัยของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพปัจจุบันซึ่งสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ล้วนแต่ก่อให้เกิดสภาพที่ล่อแหลมต่อการเติบโตของเด็กในการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคม และลักษณะการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวก็ยิ่งทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ภายใต้สภาวะการดังกล่าว และจากการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่และครอบครัว พบว่า โดยพื้นฐานค่านิยมและวัฒนธรรมผนวกกับสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบันได้ส่งผลต่อการเลี้ยงดูเด็กหลายประการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก, 2535)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาการเลี้ยงดูผิด ๆ ของพ่อ แม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวในชนบทซึ่งได้รับอิทธิพลจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นค่อนข้างมาก งานวิจัยพบว่ายังมีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ไม่ถูกต้องหลายประการ เช่น การใช้อำนาจในการเลี้ยงดูค่อนข้างมากและการใช้เหตุผลน้อย การมีผู้เลี้ยงดูเด็กหลายคนทำให้เกิดความไม่คงเส้นคงวาในการตอบสนองความต้องการของเด็ก การมีความเชื่อในทางไสยศาสตร์มากกว่าวิทยาศาสตร์ในการเลี้ยงดู (สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ, 2534)

เมื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในชนบทของประเทศไทย โดยมองเด็กเป็นเป้าหมายที่สำคัญแล้ว พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อโดยตรงกับการพัฒนาของเด็กคือ ครอบครัวโดยเฉพาะแม่ คือ ทศนคติของแม่ต่อการเลี้ยงดูลูก การปฏิบัติตัวของแม่ต่อลูก (กรมการพัฒนาชุมชน , 2533) และผลการศึกษาสภาพการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ยังมีเด็กที่อยู่ในภาวะทุพโภชนาการ หน้าที่และการรับผิดชอบต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กยังเป็นของมารดามากกว่าบิดา ความเชื่อ และความยึดมั่นในสิ่งที่เคยปฏิบัติ และข้อกำหนดทางศาสนายังมีอยู่มากในสังคมไทย โดยเฉพาะในสังคมชนบท บิดามารดาบางส่วนไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการพาเด็กไปฉีดวัคซีนป้องกันโรค นอกจากนี้ ความยากจนและความขาดแคลนส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถพัฒนาเด็กได้ดีเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2536) จากผลการวิจัยดังกล่าวและจากการประมวลผลงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย กล่าวได้ว่ามีการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและค่อนข้างครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ แต่กระนั้นก็ยังพบว่าในด้านการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กในกลุ่มต่างวัฒนธรรม โดยเฉพาะในชนกลุ่มน้อยนั้น ยังมีผู้ทำการศึกษาเป็นจำนวนน้อย (คณะกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการเลี้ยงดูและอบรม , 2526)

ชาวเล นับว่าเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งของประเทศไทยที่ยังไม่มีใครมีการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชาวเลมีลักษณะการดำเนินชีวิตที่ไม่เป็นหลักแหล่ง เร่ร่อนทำการประมงไปทั่วบริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของประเทศไทย ตั้งแต่ตอนใต้ของประเทศพม่าไปจนถึงจังหวัดสตูล ไม่มีการรวมตัวเป็นชุมชนที่มีที่อยู่แน่นอนพอที่จะสามารถทำการศึกษาอย่างจริงจังได้ แต่ปัจจุบัน ชาวเลส่วนใหญ่มีการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนมากขึ้น เช่น บริเวณบ้านแหลมตึกแก บ้านเกาะลิเห่ จังหวัดภูเก็ต บ้านสังกาอู๋ บ้านศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ เกาะอาดัง จังหวัดสตูล เป็นต้น และสถานที่ที่ชาวเลถือว่าเป็นบ้านแห่งแรกของพวกเขาและเป็นแหล่งที่ชาวเลมารวมตัวกันมากที่สุด จนได้ชื่อว่าเป็นเมืองหลวงของชาวเลคือ เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ (อาภรณ์ อุกฤษณ์ , 2530)

จากการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยา ชาวเล จัดอยู่ในกลุ่มชนพวกเมลานีเซียน (Melanesian) มีรูปร่างลักษณะคล้ายคนมองโกล ผู้ชายรูปร่างไม่ใหญ่นัก ผิวดำ ผมหยากกร้าน ผู้หญิงรูปร่างสูงโปร่ง ผิวดำคล้ำ ผมหยิกยาว ชาวเลมีภาษาพูดเป็นของตนเอง แต่ไม่มีภาษา

เขียน (วิสิฐ มะยะเจลิยว, 2528) ชาวเลที่มีชื่อเรียกทางราชการว่า “ไทยใหม่” (ประทุม เพ็ง พันธุ์, 2521) ชาวเลชอบความเป็นอิสระ รักความสงบ ไม่มีศาสนา แต่เชื่อถือภูติผีปีศาจและบรรพบุรุษ ทำให้ชาวเลยึดถือประเพณีอย่างเหนียวแน่น อาชีพหลักของชาวเล คือ การประมง (เนตรดาว แพทย์กุล, 2535) ผู้ชายชาวเลมีหน้าที่และแสวงหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงดูครอบครัว ส่วนหญิงชาวเลมีหน้าที่หุงหาอาหารและเลี้ยงดูลูก หญิงชาวเลจะเป็นใหญ่ในครอบครัว การตัดสินใจต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับหญิงชาวเลเป็นสำคัญ (วิสิฐ มะยะเจลิยว, 2528)

สำหรับในด้านการเลี้ยงดูลูกนั้น ชาวเลมีปรัชญาในการเลี้ยงดูและการให้การศึกษา คือ การให้เรียนรู้ธรรมชาติ (เนตรดาว แพทย์กุล, 2535) เด็กชาวเลเมื่อยังเล็กอยู่จะอยู่ในครอบครัวเลี้ยงดูของแม่ เพราะพ่อต้องออกไปทำมาหากิน ต่อมาเมื่อเด็กอายุประมาณ 10 ขวบขึ้นไป โดยเฉพาะเด็กผู้ชายจะเริ่มใกล้ชิดกับพ่อและญาติที่เป็นผู้ชาย เพราะต้องเริ่มออกไปหาปลาด้วยกัน การอบรมสั่งสอนของชาวเลส่วนใหญ่เป็นการสอนให้รู้จักการดำรงชีวิต เด็กชาวเลทั้งหญิงและชายจะถูกฝึกให้เรียนรู้กับธรรมชาติ ถูกสอนให้รู้จักการรักษาตัวตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ฝึกให้ว่ายน้ำโดยเฉพาะเด็กผู้ชายจะถูกสอนให้หัดว่ายน้ำ ดำน้ำ พายเรือ หัดให้รู้จักชีวิตสัตว์ในทะเล และรู้จักการดำรงชีวิตในทะเล นับว่าเป็นการเรียนรู้จากธรรมชาติ ส่วนเด็กหญิงก็ได้รับการฝึกหัดเกี่ยวกับพวงงานบ้าน (วิสิฐ มะยะเจลิยว, 2528)

ครอบครัวของชาวเล นอกจากจะมีหน้าที่เพิ่มสมาชิกในครอบครัว ยังมีหน้าที่แสวงหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงดูผู้เยาว์ในครอบครัวให้เจริญเติบโตขึ้นในสังคม สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันเดียวที่ให้การศึกษา อบรมสั่งสอนให้สมาชิกรู้จักการดำรงชีวิต รู้จักการประกอบอาชีพ รู้จักระเบียบของสังคมโดยลักษณะการถ่ายทอดที่เป็นไปอย่างไม่มีพิธีรีตองใด ๆ สถาบันครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อสมาชิกมากที่สุด นอกจากนี้ บางส่วนก็ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนร่วมอาชีพบ้าง แต่เป็นส่วนน้อย (ประเทือง เครือหงส์, 2519) จึงนับได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูของพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองชาวเลมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโต และการพัฒนาเด็กชาวเลให้เต็มศักยภาพของเด็กชาวเลแต่ละคน

กระบวนการในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของชาวเล ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาเด็ก และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการวางรากฐานของชีวิตของเด็กชาวเลนั้น ปัจจุบันไม่อาจระบุแน่ชัดลงไปได้ว่า ชาวเลมียุทธวิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กของตนอย่างไร หรือมีการปฏิบัติตลอดจนมีปัญหาในด้านนี้อย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อแนวคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากชาวเลเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยในพื้นที่ที่ห่างไกล และไม่เป็นหลักแหล่งที่แน่นอน มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีภาษาพูดที่ยากที่จะเข้าใจได้ แต่ปัจจุบัน ชาวเลมีการตั้งถิ่นฐานที่แน่นอนมากขึ้น ติดต่อกับบุคคลภายนอกมากขึ้น สามารถพูดภาษาไทยได้ และใช้ในการติดต่อสื่อสารได้มากขึ้น

ชุมชนชาวเลที่หมู่บ้านสังกาอู หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ นับได้ว่าเป็นชุมชนชาวเลกลุ่มอุรักลาไวย์ที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นปึกแผ่นหนาแน่น มี

สภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ยังคงรักษาลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวเลในด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีปีศาจ ชาวเลในหมู่บ้านสงกาอู มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ไม่ค่อยติดต่อกับบุคคลอื่นนอกชุมชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ การประมงขนาดเล็ก ได้แก่ การทำวนกุ้งและไซปลา ลักษณะโครงสร้างของครอบครัวมักเป็น ครอบครัวเดี่ยวประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ภาษาที่ใช้พูดในหมู่บ้านคือ ภาษาอูรักลาโว้ย นอก จากด้านภาษาซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวเลกลุ่มนี้แล้ว ยังมีประเพณีที่สำคัญ และปฏิบัติติดต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ คือ ประเพณีลอยเรือ ซึ่งจัดขึ้นในเดือน 6 และเดือน 11 ของทุกปี

ลักษณะอีกประการหนึ่งที่ชาวเลในบ้านสงกาอูยังคงเชื่อถือกันอยู่ คือ ความเชื่อด้าน ภูตผีปีศาจ การประกอบพิธีกรรมต่างๆ การรักษาพยาบาลโดยมีโตะหมอบเป็นผู้มีบทบาทและเป็น ผู้นำด้านจิตวิญญาณ การที่ชาวเลบ้านสงกาอูสามารถรักษาเอกลักษณ์ของตนได้มาจนถึงทุกวันนี้ ย่อมต้องอาศัยการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ด้วยเหตุที่ชาวเลในบ้านสงกาอูมีวิถี ชีวิต มีวัฒนธรรมประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง จึงน่าที่จะเชื่อได้ว่ามี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดความเชื่อและการปฏิบัติต่อเด็กหลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับหลัก สากลทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นการปฏิบัติที่ฝังลึกอยู่ใน เครื่องมือของกระบวนการทางสังคม พ่อแม่จะเลี้ยงดูเด็กภายในระบบสังคมที่อาศัยอยู่ ซึ่งการ อบรมเลี้ยงดูเด็กแต่ละวัฒนธรรมจะแตกต่างกันมาก และความแตกต่างในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนี้ จะกำหนดโดยวัฒนธรรมของสังคมนั้น และการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่เป็นเพียงแต่จะทำให้ชีวิตของ เด็กเล็กๆ ที่ต้องอาศัยการพึ่งพาแต่ละชีวิต ได้เจริญเติบโตและพัฒนา แต่ยังมีส่วนอนุรักษ์แต่ละ กลุ่มชนและแต่ละสังคมสำหรับการรักษาคุณภาพที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อความจำเป็นต่อ การอยู่รอดของกลุ่มชนและสังคมนั้นๆ (สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ, 2532)

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ระบุว่า เด็กชาวเลจัดเป็นเด็กในภาวะยากลำบาก (Children in Especially Difficult Circumstances) เป็นกลุ่มเด็กที่ประสบปัญหาและต้องการ ความช่วยเหลือเป็นพิเศษอย่างมาก เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2533) นับเป็นข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่าเด็กชาวเลกำลังอยู่ในภาวะวิกฤตที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน และได้มีการเสนอ แนวทางแก้ไขไม่ให้เกิดชาวเลตกอยู่ในภาวะยากลำบาก โดยเน้นให้ครอบครัวเข้าร่วม รับผิดชอบด้วยวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดู การเตรียมความพร้อมครอบครัวศึกษา การ ป้องกันและการเข้าถึงบริการต่างๆ

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการป้องกันคุ้มครอง พื้นฟูและพัฒนาเด็กชาวเล ซึ่งอยู่ ในภาวะยากลำบาก จำเป็นต้องมีข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอสำหรับประเทศไทย แม้ ว่าหน่วยงานต่างๆ จะมีการดำเนินการอยู่บ้าง แต่ยังคงขาดข้อมูลที่แน่ชัดที่จะนำมาวางมาตรการ

ขาดโครงการแนวใหม่ และการริเริ่มที่จะดำเนินการให้ส่งผลถึงเด็กชาวเลเหล่านั้นโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2533) ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ทำการศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองชาวเล เพราะผู้วิจัยตระหนักดีว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นกระบวนการสำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากจะเป็นการพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ แล้ว การอบรมเลี้ยงดูเด็กยังเป็นกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ล้ำค่าอีกด้วย และการศึกษาวิจัยที่จะสามารถให้ครอบครัวชาวเลหรือผู้ปกครองชาวเลเข้าร่วมรับผิดชอบในการป้องกันคุ้มครองและพัฒนาเด็กชาวเลได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองชาวเล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ซึ่งถือว่าเป็นวัยทองของชีวิต รวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การดำเนินการต่อไป

การศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองชาวเล รวมทั้งการเสนอแนะแนวทางการให้ความรู้ผู้ปกครองชาวเลเกี่ยวกับการอบรมและเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในทางวิชาการ กล่าวคือ เป็นการประมวลความรู้ความเข้าใจด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กของชาวเล ซึ่งไม่เคยมีการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้งมาก่อน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเล โดยสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดมาตรการหรือโครงการ เพื่อดำเนินการป้องกันคุ้มครองฟื้นฟูและพัฒนาเด็กชาวเลไม่ให้ตกอยู่ในภาวะยากลำบากอีกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองชาวเลในด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองชาวเลในด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

ขอบเขตของการวิจัย

1. กรณีศึกษา คือ ผู้ปกครองชาวเลที่เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยชาวเล อายุ 3-6 ปี ในหมู่บ้านสังกาอู หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ จำนวน 5 ครอบครัว
2. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยใช้เวลาติดต่อกันทั้งสิ้น 2 ปี 10 เดือน โดยแบ่งช่วงเวลาการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐาน ตั้งแต่เดือนเมษายน 2536 ถึง เดือนตุลาคม 2537

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลเพื่อตั้งสมมติฐานเบื้องต้น ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนสิงหาคม 2538

ระยะที่ 3 การตรวจสอบข้อมูลและสมมติฐานเบื้องต้นบางประการและเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึง เดือนตุลาคม 2538

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอผลการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2538 ถึง เดือนกันยายน 2539

ข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาผู้ปกครองชาวเลในหมู่บ้านสังกาอูที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 5 ครอบครัว ผลการศึกษาและข้อค้นพบบางประการจึงไม่สามารถนำไปใช้กับชาวเลกลุ่มอื่น ๆ ได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ลักษณะวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองชาวเลซึ่งได้แก่ พ่อ แม่ หรือบุคคลที่ทำหน้าที่หลักในการเลี้ยงดูเด็กใช้ในการดูแล สั่งสอนเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ สังคม และสติปัญญา

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง การดูแลด้านอาหารและโภชนาการ การดูแลสุขภาพอนามัย การฝึกหัดสุขนิสัย การช่วยเหลือตนเองและการออกกำลังกาย การป้องกันและรักษาการเจ็บป่วย การป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจและอารมณ์ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กทั้งทางท่าทางและวาจา วิธีปฏิบัติเมื่อเด็กทำความดีหรือทำความผิด การฝึกหัดให้เด็กกล้าแสดงออกตามความต้องการของตน การฝึกหัดให้รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง การถ่ายทอดความเชื่อต่าง ๆ และการใช้สื่อพื้นบ้านหรือสื่ออื่น ๆ เพื่อพัฒนาจิตใจและอารมณ์ของเด็ก

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม หมายถึง การฝึกหัดด้านกิริยามารยาท การปฏิบัติและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น การสร้างระเบียบวินัยและการปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของบ้านและชุมชน การปลูกฝังความมีน้ำใจ ความสามัคคี และความซื่อสัตย์ การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้เด็ก การให้เด็กมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและชุมชน

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง วิธีการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้แก่เด็กในด้านภาษา วัฒนธรรมประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทักษะการดำรงชีวิตและ

อาชีพ วิธีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การจัดหาของเล่นและการใช้สื่อต่างๆที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาวเลที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี ในหมู่บ้านสังกาอู หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ในปีพ.ศ. 2538

ผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยชาวเลในหมู่บ้านสังกาอู หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

ชาวเล หมายถึง ชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสังกาอู หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ เป็นชาวเลกลุ่มอูรักลาโว้ย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ข้อค้นพบเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองชาวเลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองชาวเล จะนำไปสู่

1. สมมติฐานสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป
2. ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวและโดยโรงเรียนที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมชาวเล
3. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและครอบครัวชาวเลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง